

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

Кўлёзма ҳуқуқида
УДК: 339.13 (575.111)

МАГИСТРАТУРА БЎЛИМИ

ТОХИРОВ СУННАТИЛЛА УЛМАСОВИЧ

ЎЗБЕКИСТОНДА РАҚОБАТ МУҲИТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ
(Хусусийлаштирилган корхоналарга кўмаклашиш ва рақобатни
ривожлантириш Давлат Қўмитаси Тошкент вилояти ҳудудий
бошқармаси мисолида)

5A230108 – “Монополияга қарши бошқарув ва рақобатни
ривожлантириш”

Магистр

академик даражасини олиш учун ёзилган

ДИССЕРТАЦИЯ

Илмий раҳбар:

и.ф.д., проф. М. Б.Хамидулин

ТОШКЕНТ-2018

Ушбу магистрлик диссертациясининг янгилigi, Ўзбекистон Республикаси Хусусийлаштирилган корхоналарга кўмак бериш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси Тошкент вилояти ҳудудий бошқармаси амалиётида қўлланилган. Қўмитанинг рақобат муҳитини шакллантириш ва такомиллаштиришдаги ролини оширишда, тартибга солиш ва таҳлил қилишда хорижий тажрибалардан, жумладан Европа иттифоқи давлатларининг рақобат муҳитини такомиллаштиришдаги тажрибасидан фойдаланилди. Унинг янгилigi тажрибадан самарали фойдаланиш орқали корхоналар ўртасида соғлом рақобат муҳитини янада ошириш бўйича таклиф этилаётган назарий ва амалий тавсияларнинг асосланганлиги ҳисобланади. Шу билан бир қаторда рақобат муҳити ва унинг корхоналар ривожланишига таъсир даражасини аниқлаш асосида хулоса ва таклифлар ишлаб чиқилган.

The novelty of this master's dissertation has been used in the practice of the Tashkent Regional Territorial Administration updating of the State Committee of the Republic of Uzbekistan for Privatization Support and Competition Development. The experience of foreign expertise, including the experience of improving the competitive environment of European Union countries, has been used to enhance the role of Committee in shaping and improving the competitive environment, regulatory and analysis. Its novelty is the validity of the proposed theoretical and practical recommendations for the further enhancement of healthy competition among enterprises through effective use of experience. Conclusions and recommendations have been elaborated on the basis of the definition of the competitive environment and the impact on its development.

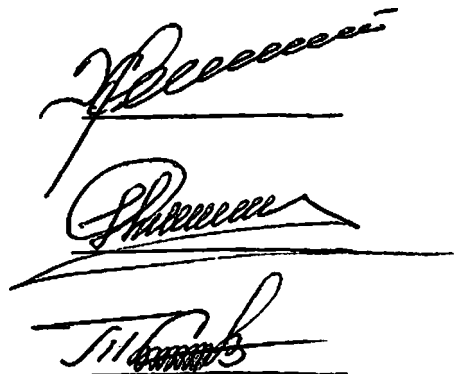
Магистрлик диссертация иши “Корпоратив бошқарув” кафедрасида дастлабки ҳимоядан ўтган. 38 - сонли баённома «15» сентябрь 2018 й.

Илмий раҳбар: и.ф.д., проф. М.Б.Хамидулин

Такризчи: О.Маманазаров

ТАҚИ “Менежмент” кафедраси доценти

Магистр: С.Тоҳиров

“Ҳимояга рухсат этилади”

“Корпоратив бошқарув” кафедраси

мудир PhD. Д.Бегматова

“14” “06” 2018 йил

Ҳимоя Тошкент Давлат иқтисодиёт университетида

2018 йил “18” сентябрь соат “14⁰⁰” да бўлади.

МУНДАРИЖА

КИРИШ.....	4
I-БОБ. РАҚОБАТ МУҲИТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ НАЗАРИЙ УСЛУБИЙ АСОСЛАРИ.....	8
1.1. Рақобат муҳити тушунчаси ва унинг мазмун моҳияти.....	8
1.2. Ўзбекистонда рақобат муҳити ва уни шакллантиришнинг методологик асослари.....	31
1.3. Рақобат муҳитини шакллантиришнинг хориж тажрибаси.....	41
I-Боб бўйича хулоса.....	47
II-БОБ. ХУСУСИЙЛАШТИРИЛГАН КОРХОНАЛАРГА КЎМАК БЕРИШ ВА РАҚОБАТНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ҚЎМИТАСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ХУДУДИЙ БОШҚАРМАСИНИНГ РАҚОБАТ МУҲИТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ҲОЛАТИ ТАҲЛИЛИ..	48
2.1. Тошкент вилояти рақобат муҳитининг ривожланганлик ҳолати таҳлили.....	48
Ўзбекистон Республикаси Хусусийлаштирилган корхоналарга кўмак бериш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси	
2.2. Тошкент вилояти ҳудудий бошқармасининг рақобат муҳитини шакллантиришдаги ташкилий функционал вазифалари таҳлили.....	62
2.3. Тошкент вилоятида рақобат муҳитини шаклланиши ва унда ҳудудий бошқарманинг ўрни ва аҳамияти.....	76
II-Боб бўйича хулоса.....	83
III-БОБ. ЎЗБЕКИСТОНДА РАҚОБАТ МУҲИТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ.....	85
3.1. Ўзбекистон Республикасида рақобат муҳитини такомиллаштириш моделлари.....	85
3.2. Рақобат муҳитини такомиллаштиришнинг хориж тажрибаси ва уни Ўзбекистон амалиётида қўллаш имкониятлари.....	92
III-Боб бўйича хулоса.....	100
ХУЛОСА ВА ТАКЛИФЛАР.....	101
ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ.....	105
ИЛОВАЛАР.....	110

КИРИШ

Магистрлик диссертацияси мавзунинг долзарблиги. Жаҳон иқтисодиётининг глобаллашуви, интеграцион жараёнларнинг кучайиши, инновацияларнинг жадал ривожланиши миллий иқтисодиёт олдига халқаро рақобатбардошликка эришиш ва жаҳон бозорида мустаҳкам мавқега эга бўлиш вазифаларини қўймоқда. Маълумки, мамлакатда ишлаб чиқариш қувватларини модернизация қилиш ва техник янгилаш жараёнларини тезлаштириш ҳисобидан миллий иқтисодиёт рақобатбардошлигини ошириш мумкин.

Иқтисодиётни ҳаракатга келтирувчи мавжуд рақобат муҳити тараққиётнинг ёрдамчи “двигатели” сифатида модернизациялаш ва техник янгиланиш жараёнларини жадаллаштиради. Рақобат шароитида ишлаб чиқариш муносабатлари субъектлари ўртасида унумлироқ технология, иш жойи, яхши бозорни қўлга киритиш, умуман, юқори даромад олиш имконияти учун кураш олиб борилади.

Айтиш жоизки, мамлакатда ёш иқтисодий соҳаларни имоя қилиш ривожланиш даражаси нисбатан пастроқ бўлган мамлакатларда, уларнинг саноати тажрибага эга бўлмагунча, шунингдек, ишлаб чиқариш харажатларининг пастлиги жиҳатидан импорт қилинадиган маҳсулотлар билан рақобатлаша олмагунча, бож тарифларини вақтинча киритиш, замонавий саноат маҳсулоти импортини чеклаб, кучли рақобатдан миллий ишлаб чиқарувчиларни ҳимоя қилади. Импорт тарифи ҳимояси остида янги саноат соҳаси ишлаб чиқаришни такомиллаштиради, унинг самарадорлиги ошади, маҳсулотнинг нархи пасаяди. Маҳсулотнинг ички нархи жаҳон нархига яқинлашади ва бож тарифи бекор қилинади. Халқаро рақобатга киришгач, мамлакат ўз ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишда давом этади, ички нарх жаҳон нархи даражасидан пасаяди ва бу мамлакат учун янги соҳаларнинг маҳсулотларини экспорт қилишга имконият яратади.

2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Фаол